

PSYCHOLOGY

Визначення характеру взаємодії інфантильності та особистісних властивостей за основними компетенціями

Ю. В. Форманюк

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова м Одеса, Україна

Paper received 11.05.17; Accepted for publication 15.05.17.

Анотація: У статті розглянуто та емпірично підтверджено особливості взаємодії інфантильності та особистісних властивостей: встановлено взаємовпливи інфантильного радикалу та показників соціальної креативності, онтогенетичної рефлексії та локусу контролю. Показан характер взаємодії цих показників за умови дослідження взаємовпливів в рамках реалізації компетенцій особистості.

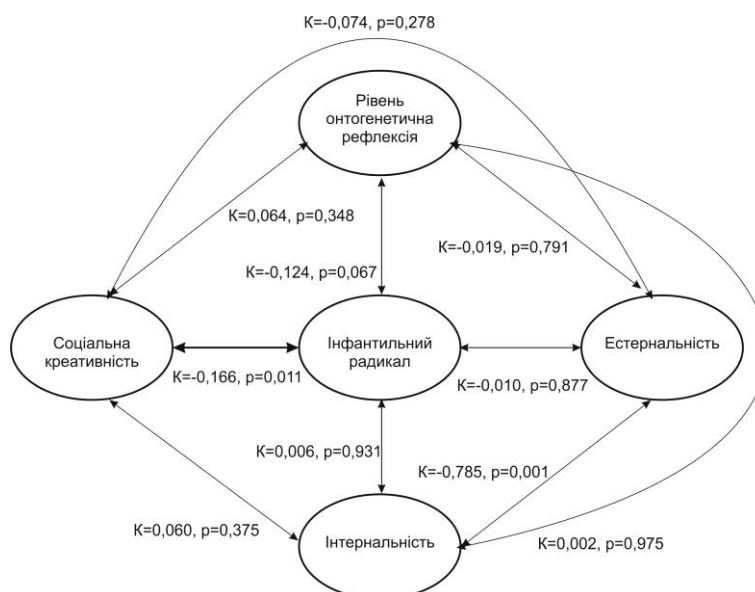
Ключові слова: особистість, інфантильність, інфантильний радикал, компетенції особистості.

Проблема інфантильності відноситься до найскладнішої категорії сучасного психологічного знання, яке, будучи широко розповсюдженим у побутовому вживанні, практично не підтвержене серйозними теоретичними та емпіричними дослідженнями у будь-якій галузі психології. Цей феномен, у першу чергу, пов'язаний із складністю самого об'єкта — психіки людини: надзвичайна пластичність і динамічність психіки робить практично неможливим створення єдиної теорії психічного. Тому одним із важливих завдань нашого дослідження є теоретико-емпіричне дослідження інфантильності як категорії загальної психології.

Нами були емпірично встановлені взаємовпливи

інфантильного радикалу та показників соціальної креативності, онтогенетичної рефлексії та локусу контролю. Однак, залишається невизначеним характер взаємодії цих показників за умови дослідження взаємовпливів в рамках реалізації компетенцій особистості. За допомогою непараметричного кореляційного аналізу проведемо визначення статистично значущих взаємовпливів, а аналіз взаємовпливів показників будемо проводити за кожним категоріальним значенням компетенцій.

Для зручності сприйняття та аналізу отриманих даних наведемо результати у вигляді графічних кореляційних плеяд.

Рис. 1. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за зовнішньою компетенцією внутрішньосімейних відносин (високий рівень компетенції)

Так, за високим рівнем зовнішньої компетенції внутрішньосімейних відносин був визначений статистично значущий зв'язок показників інфантильності та соціальної креативності (рис. 1). Від'ємний характер взаємозв'язку ($\tau_b = -0,166, p = 0,011$) свідчить про зменшення соціальної креативності із зростанням інфантильної поведінки. Добре розуміння внутрішньосімейних відносин та налагоджені комунікативні зв'язки з усіма членами родини надавали авторитету при вирішенні складних сімейних питань. Здатність впливати на клімат родинних відносин та пошук но-

вих шляхів вирішення труднощів сімейного життя вимагали відповідного рівню креативності. Натомість занурення таких осіб у інфантильні примхи знижували зосередженість на творчому розвитку засобів дружнього співіснування. За внутрішньою компетенцією внутрішньосімейних відносин також був визначений статистично значущий взаємозв'язок між показниками інфантильного радикалу та онтогенетичною рефлексією ($\tau_b = -0,147, p = 0,030$). Цей взаємозв'язок був від'ємним, що відображає погіршення здатності до рефлексії подій минулого при пануванні інфантильної

складової поведінки (рис. 2).

Внутрішня компетенція визначається діями з організації життя, що характеризуються спрямованістю на утримання внутрішньої психічної діяльності з метою здійснення регулювання внутрішньосімейних відносин та дотримання принципу максимального втілення сенсу життя.

Особам із максимальними рівнем внутрішньої компетенції прояви інфантильної поведінки заважа-

ють аналізуванню обставин ти причин подій у сімейного кола, та як наслідок порушують систему втілення смислу життя.

Дослідження взаємозв'язків за зовнішньою компетенцією виявили статистично значущі залежності між показниками інфантильного радикалу та соціальної креативності, онтогенетичної рефлексії та екстернальності, онтогенетичної рефлексії та інтернальності.

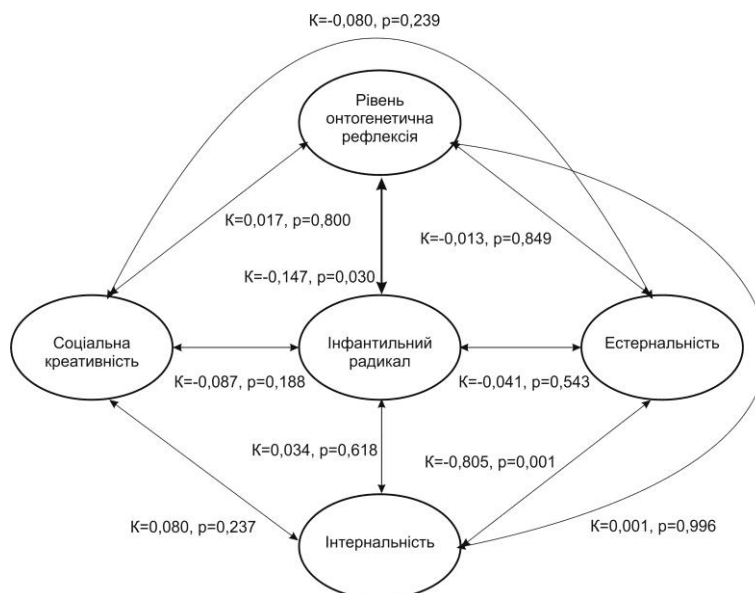

Рис. 2. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за внутрішньою компетенцією внутрішньосімейних відносин (високий рівень компетенції)

За взаємозалежністю інфантильного радикалу та соціальної креативності взаємозв'язок мав від'ємний характер ($\tau b = -0,214, p = 0,032$). Особи, найбільш компетентні в питаннях вирішення матеріальних проблем

та здобуття соціального статусу, визнавали збіднення креативу при захопленні власними інфантильними примхами (рис. 3).

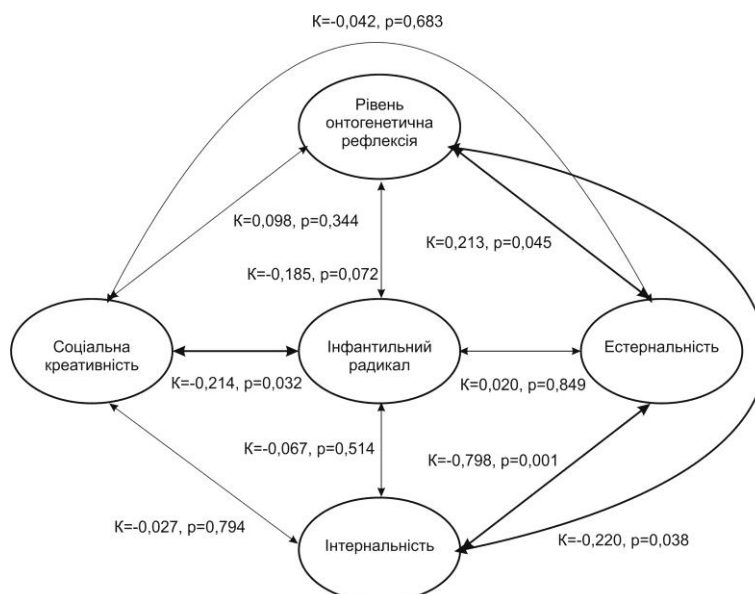

Рис. 3. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за зовнішньою компетенцією матеріального та соціального статусу (високий рівень компетенції)

Домінування інфантильної поведінки перешкоджало творчому мисленню та підходам до справи, чим гальмувало матеріальний розвиток та соціальну реалізацію.

Також в цій групі досліджуваних було виявлено

від'ємний взаємозв'язок показників рефлексії та екстернальності ($\tau b = -0,213, p = 0,045$) та додатний взаємозв'язок показників рефлексії та інтернальності ($\tau b = 0,220, p = 0,038$). Можна припустити, що збільшення осмислення власного досвіду та минулого

приводило до більшої інтровертованості особистості. Досліджувані, спираючись на попередній досвід та аналіз помилок діяли за власним продуманим планом, розраховуючи тільки на свої сили та власні здібності, власні передчуття та інтуїтивні переживання. Навпаки, нехтування минулим досвідом та уникання аналізу обставин подій приводило до розвороту локус контролю у бік екстравертованості. Досліджувані віддавали переваги швидким та активним діям та знаходили підтримку в навколишньому оточенні. Отже, здатність до рефлексії минулого визначала характер організації діяльності розвитку матеріального та соціального статусу.

За внутрішньою компетенцією був виявлений статистично значущий взаємозв'язок показників інфан-

тильного радикалу та онтогенетичної рефлексії серед досліджуваних, що виявляли найменшу компетентність та показників інфантильного радикалу і соціальної креативності серед досліджуваних, що виявляли найбільшу компетентність.

Від'ємний характер взаємозв'язку інфантильності та рефлексії ($r_b = -0,322, p = 0,032$) визначав пригнічення здатності до рефлексії минулого при збільшенні проявів інфантильної поведінки (рис. 4). Особи, найменш здатні до спрямування внутрішнього потенціалу на здобуття матеріальних благ та соціального визнання, під іском власних інфантильних примх переставали з критичністю відноситись до власних дій, аналізувати обставини власної поведінки.

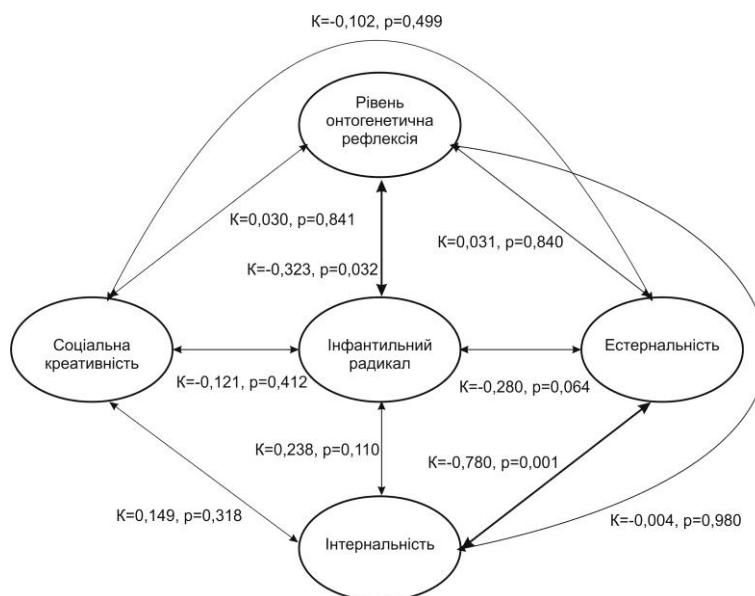

Рис. 4. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за внутрішньою компетенцією матеріального та соціального статусу (низький рівень компетенції)

Серед досліджуваних із найбільшою компетентністю від'ємний взаємозв'язок інфантильності та соціальної креативності ($r_b = -0,215, p = 0,011$) визначав

пригнічення інфантильною поведінкою творчого підходу та мислення на шляху до фінансової незалежності та соціального статусу (рис. 5).

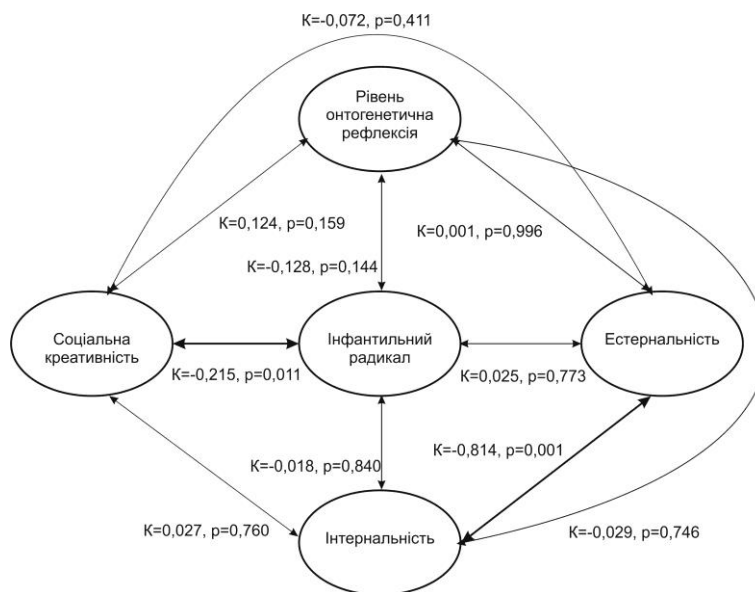

Рис. 5. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за внутрішньою компетенцією матеріального та соціального статусу (високий рівень компетенції)

Надалі статистично значущі взаємозв'язки показників екстернальності та інфантильного радикалу були виявлені у групі з найменшою зовнішньою компетенцією валеологічної сфери. Також статистично значущі взаємозв'язки були визначені серед осіб із найбільшою зовнішньою компетенцією валеологічної сфери за показниками показників онтогенетичної рефлексії та соціальної креативності.

За взаємозв'язком інфантильності та екстернальності був визначений від'ємний характер залежності ($t_b = -0,285$, $p = 0,030$). Досліджувані із найменшими значеннями компетенції були взагалі менш спрямовані на підтримку та розвиток власного здоров'я, до того ж особистісна інфантильність знижувала зовнішньо орієнтований настрій та заважала реалізовувати власні плани (рис. 6).

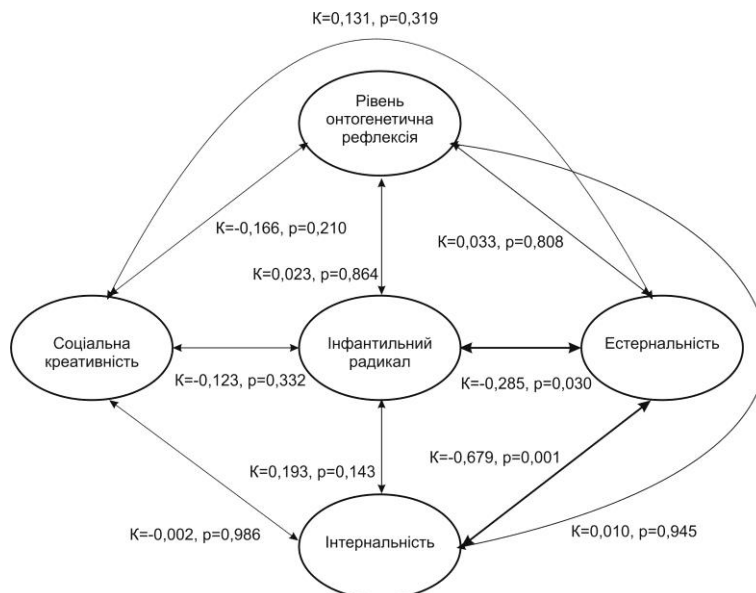

Рис. 6. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за зовнішньою компетенцією валеологічної сфери (низький рівень компетенції)

Взаємозв'язок показників онтогенетичної рефлексії та соціальної креативності серед досліджуваних із високою компетенцією мав додатній характер ($t_b = 0,176$, $p = 0,048$). Отже, такі особи з максимальною увагою до свого фізичного стану, виявляли розвиток нестандартного мислення за реалізації власних планів при розвиненні здатності до рефлексії минулого. Аналіз помилок власного життя надавав нові творчі грані шляхів здобуття доброго фізичного та психічного

стану (рис. 7).

За внутрішньою компетенцією валеологічної сфери були виявлені від'ємні статистично значущі взаємозв'язки показників інфантильного радикалу та соціальної креативності ($t_b = -0,347$, $p = 0,014$) серед осіб із середнім рівнем компетенції (рис. 3.18), а також показників екстернальності та соціальної креативності ($t_b = -0,163$, $p = 0,028$) серед осіб із високий рівнем компетенції (рис. 3.19).

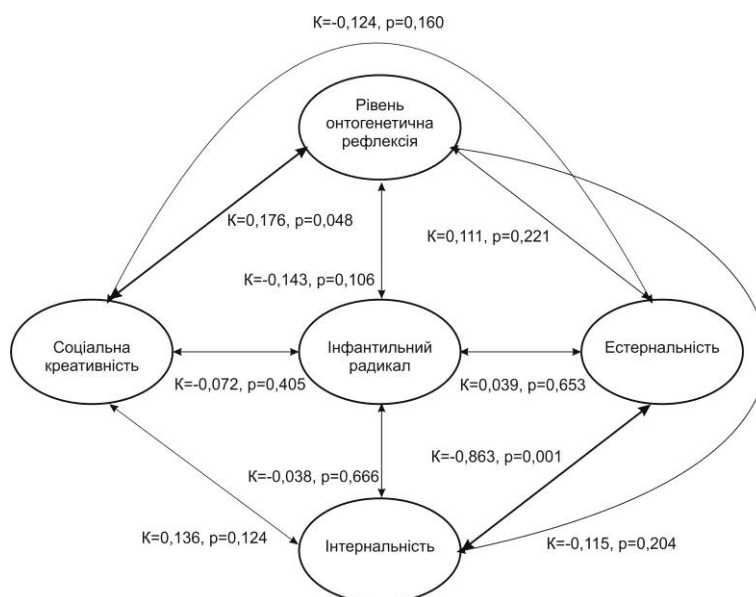

Рис. 7. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за зовнішньою компетенцією валеологічної сфери (високий рівень компетенції)

Помірний рівень внутрішньої мотивації та сили волі на шляху фізичного розвитку характеризувався у студентів негативним впливом інфантильних бажань на творчу складових досягнення мети.

Проте високий рівень внутрішньої спрямованості досліджуваних до досконалості фізичної форми, творчі та неординарні підходи на цьому шляху закономірно зменшували екстернальність локусу контролю та переносили увагу на внутрішній світ особистості.

Розглянемо систему взаємозв'язків досліджуваних показників за компетенцією професійної діяльності. Так, були визначені статистично значущі взаємозв'язки показників інфантильного радикалу та соціальної креативності досліджуваних ($\tau_b = -0,281, p = 0,005$) із високою зовнішньою компетентністю. Прояви інфантильної поведінки заважали творчому мисленню, ірраціональні бажання ставали на заваді продуктивному професійному становленню.

За внутрішньою компетентністю професійної діяльності був визначений статистично значущий додатний взаємозв'язок показників інтернальності та соціальної креативності ($\tau_b = 0,302, p = 0,035$) серед осіб із низькою компетентністю, від'ємний взаємозв'язок

показників інфантильного радикалу та соціальної креативності ($\tau_b = -0,196, p = 0,040$) серед осіб із середнім рівнем компетентності та також від'ємний взаємозв'язок показників рефлексії та інфантильного радикалу ($\tau_b = -0,239, p = 0,010$) серед осіб із високою компетентністю.

Низька внутрішня спрямованість на досягнення професійного росту характеризувалася, водночас при зосередженості на внутрішньо орієнтованих мотиваційно-вольових аспектах, зростанням творчого потенціалу організації професійної діяльності та соціалізації в трудовому колективі.

Серед досліджуваних із середнім рівнем компетентності, були виявлені негативні впливи інфантильної поведінки на розвиток творчих підходів до професійної діяльності.

В групі із високою компетентністю особистісна інфантильність також негативно взаємно впливає на здатність студентів до рефлексії подій минулого. Інфантильна поведінка створює перешкоди для аналізу помилок та накопиченню безцінного досвіду для осіб, які найбільш внутрішньо готові до подолання проблем професійного становлення (рис.8).

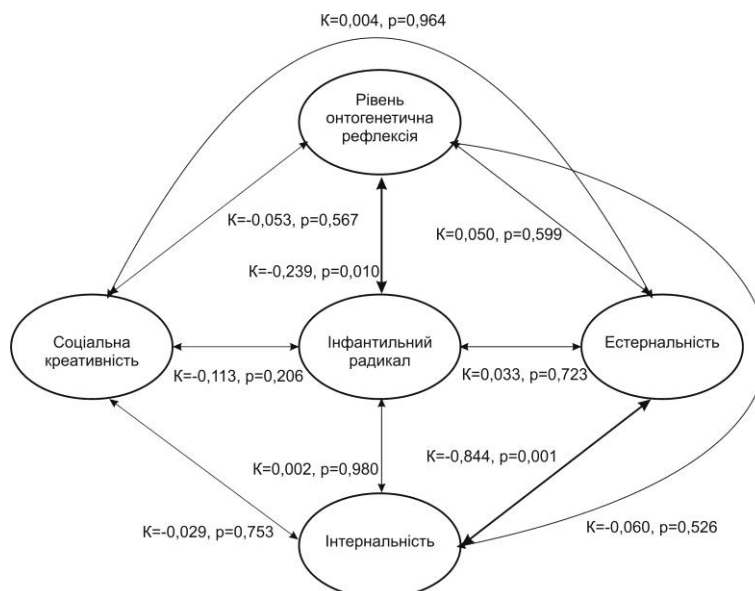

Рис. 8. Кореляційна плеяда взаємозв'язків особистісних чинників за внутрішньою компетенцією професійної сфери (високий рівень компетентності)

Дослідження результатів кореляційного аналізу також виявило існування статистично значущих взаємозв'язків показників інтернальності та екстернальності за всіма групами компетентності та за всіма рівнями вираженості компетентності. В усіх випадках цей взаємозв'язок мав від'ємний сильно виражений характер. За зменшенням інтернальності локусу контролю збільшувався полюс екстернальності та навпаки. Отже, такий розподіл взаємозв'язків екстернальності та інтернальності являється закономірним та підтверджує дихотомічний характер балансу спрямованості локусу контролю особистості.

За іншими показниками не було визначено статистично значущих взаємозв'язків ($p < 0,05$), тобто взаємозалежні впливи на визначені зовнішні чи внутрішні компетенції відбувалися за рахунок інших індивідуально-психологічних властивостей особистості.

Таким чином, дослідження характеру взаємодії інфантильності та особистісних властивостей однозначно визначає від'ємний вплив інфантильного конструкту на складові життєвої компетентності студентів. Найбільше інфантильна поведінка позначається зниженням показників соціальної креативності та здатності онтогенетичної рефлексії за майже повним переліком особистісних компетентностей. Причому рівень компетентності досліджуваних за певними життєвими сферами не виявляє зв'язку із цією залежністю. Негативний вплив інфантильної поведінки гальмує соціальну інтеграцію особистості, її професійний та особистісний розвиток, заважає відкритому погляду на навколишній світ, не дає змоги адекватно оцінювати та розуміти минуле, аналізувати помилки, переосмислювати прийняті рішення та змінювати життєві позиції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Павленко Т.П. Навчальна діяльність як фактор соціальної адаптації підлітків з відхиленнями у розвитку / Т.П.Павленко// Журнал практичного психолога. - 2007. - № 2. - С. 123-128.
2. Сабельникова О.В. Инфантилизм: теоретический конструкт и операционализация / О.В. Сабельникова, Н.Л. Хмелева //Образование и наука. – 2016. - № 3 (132). – С.24-36.

REFERENCES

1. Pavlenko T.P. Navchalna diialnist iak factor socialnoi adaptacii pidlitkiv z vidhylenням u rozvytku [Educational activity as a factor of social adaptation of adolescents with developmental disabilities]. – K., 2007. - № 2. - P. 123-128.
2. Sabelnikova O.V. Infantilizm: teoreticheskii konstrukt i operacionalizacia [Infantilism: a theoretical construct and operationalization]. – M., 2016. - № 3 (132). – С.24-36.

The definition of the nature of the interaction of immaturity and personal properties at the core competences

Y. Formanjuk

Abstract: The article discusses and empirically confirmed the interaction of immaturity and personal characteristics: the interaction of infantile radical and indicators of social creativity, ontogenetic reflection and locus of control. Shows the nature of the interaction of these parameters under the condition of the study of interaction in the framework of the competencies of the individual.

Keywords: *personality, immaturity, infantile, radical, competence of a person.*

Определение характера взаимодействия инфантильности и личностных особенностей по основным компетенциям

Ю. В. Форманюк

Аннотация: В статье рассмотрены и эмпирически подтверждены особенности взаимодействия инфантильности и личностных свойств: установлено взаимовлияние инфантильного радикала и показателей социальной креативности, онтогенетической рефлексии и локуса контроля. Показан характер взаимодействия этих показателей при условии исследования взаимовлияний в рамках реализации компетенций личности.

Ключевые слова: *личность, инфантильность, инфантильный радикал, компетенции личности.*